Афѓонистон –Тољикистон-Покистон
Семинар оид ба обњои фаромарзї
Модули саввум
Омўзиши фосилавї

3 – Дарёњои Њиндикўши Афѓонистон, Помир, Њиндурољ ва Њимолойи ѓарбї .

Номњои дарёњо (Шакли 3 А, Б ва Г)

Шакли 3.1 А: Наќшаи баъзе дарёњои муњими Афѓонистон ба шакли минтаќавї ироящуда, ки дар он дарёњои Тољикистон дар шимолу Покистон дар љануб нишон медињад.

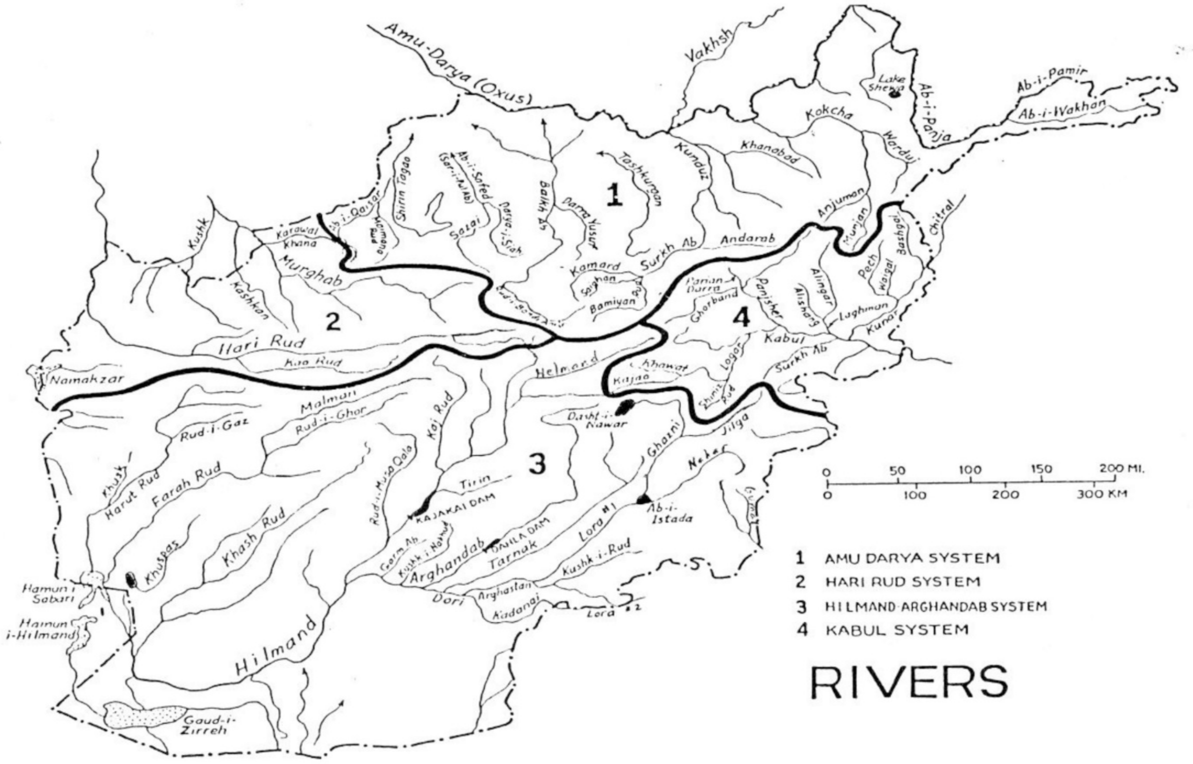

3.1. Б: Наќшаи дарёњои муњими дарёњои Афѓонистон, ки номњои онњо ба англисї аст.

3.1. В: Наќшаи дарёњои муњими Афѓонистон, ки њавзаи дарёии Афѓонистон ва њамчунон манобеъи обе, ки аз яхчолњо сарчашма мегиранд нишон медињад, ки њар нуќтаи сабз масовї аст ба 10 катла яхчолњое, ки дар шимол ва шаќи кишвар тамарказ ёфтааст.

Шакли 3.2. Наќшаи системи дарёи Афѓонистон.

Ѓурбанд. Панлшер. Лугар. Читрол. Кунар. Кобул. Савот. Синд. Банҳри Ҳинд.

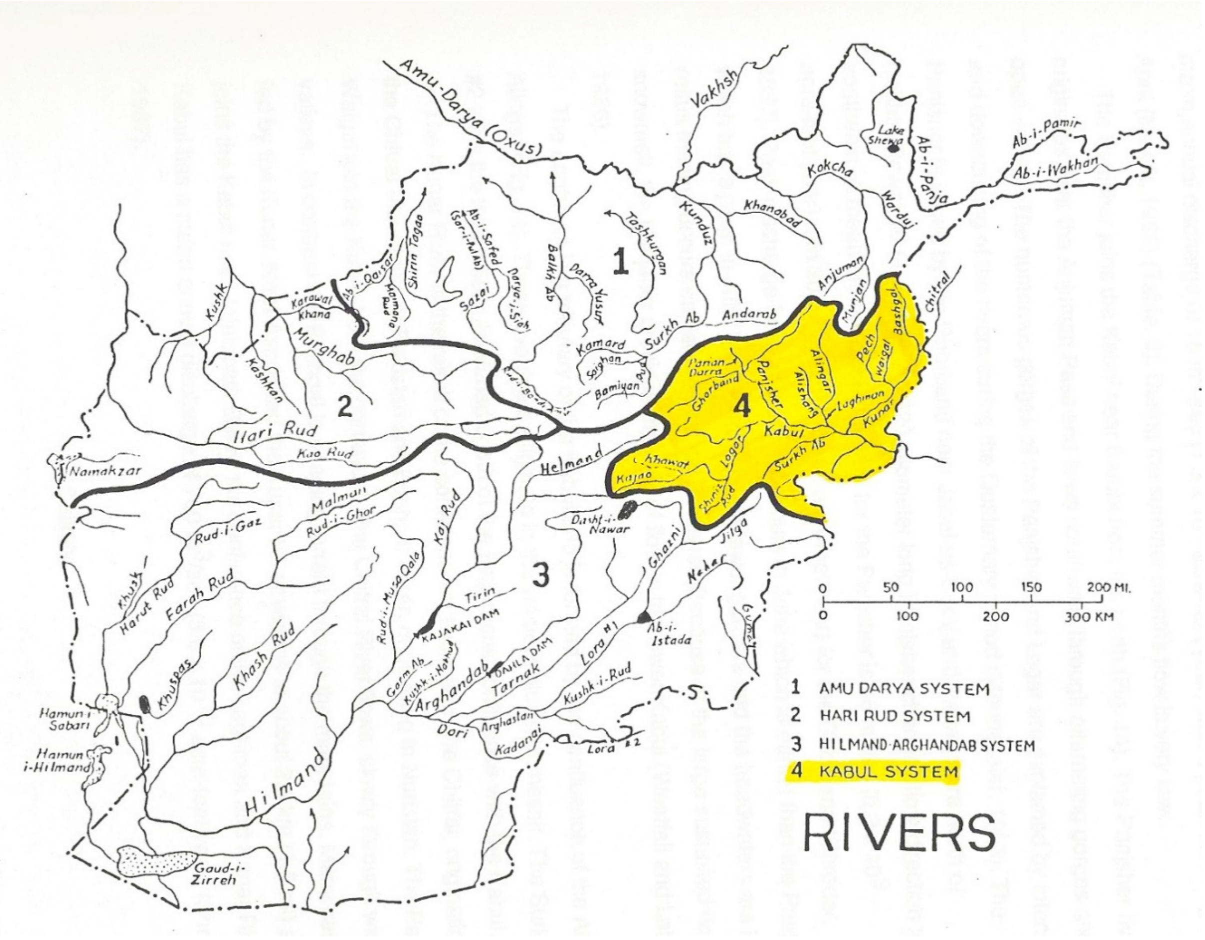

Шакли 3.2 наќшаи системи дарёи Афѓонистон.

Ш акли 3.3 : системи дарёи Њилманд (Exorheic) аст ва ба банњ намерезад:

Њилманд. Арѓандоб систем. Фурўрафтагии Сиистон. Љањилњои мусии Њомун. Гудзира.

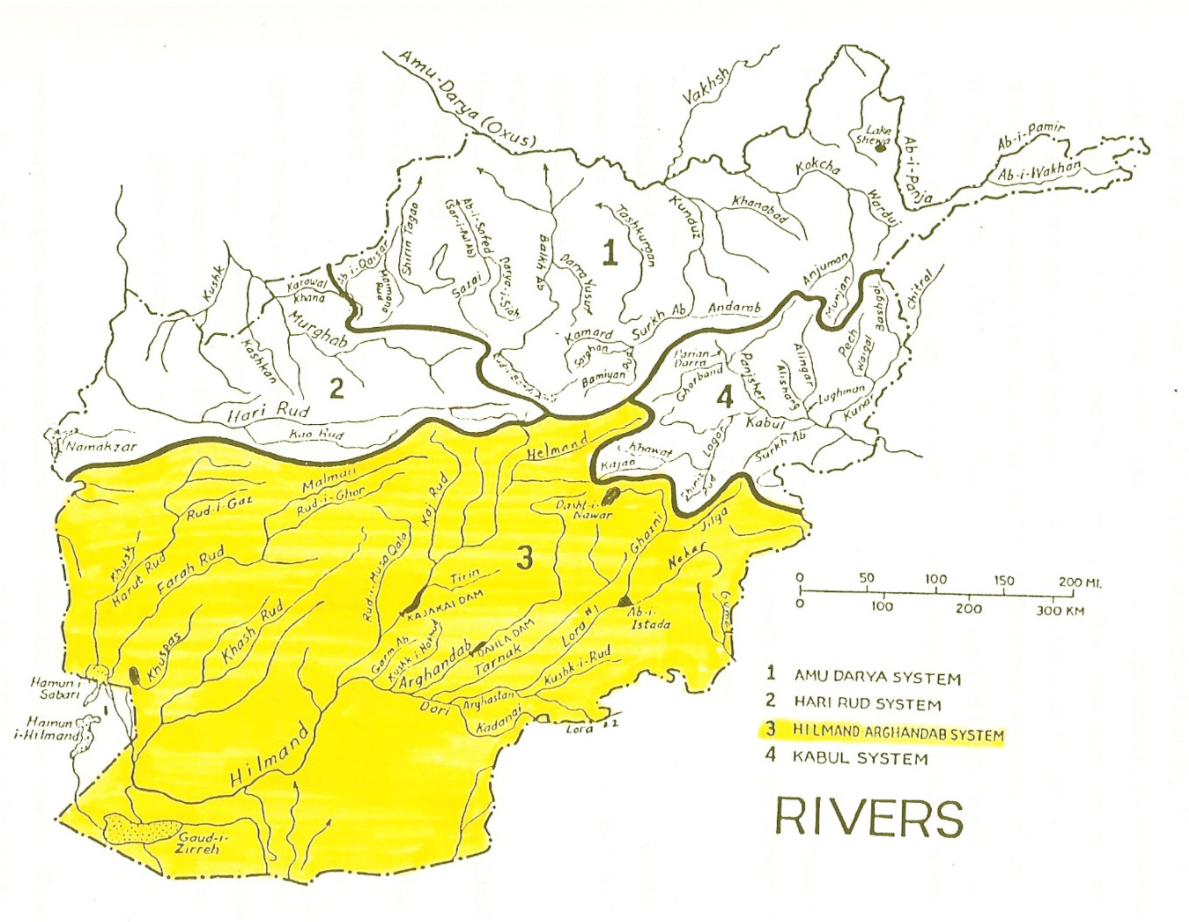

Ш акли 3.3 наќшаи системи дарёи Њелманд.

Шакли 3.4: Системи дарёњои Њарируд, Танљон ва Марѓоб.

Њарируд.Танљон, Дашти Ќараќурум.

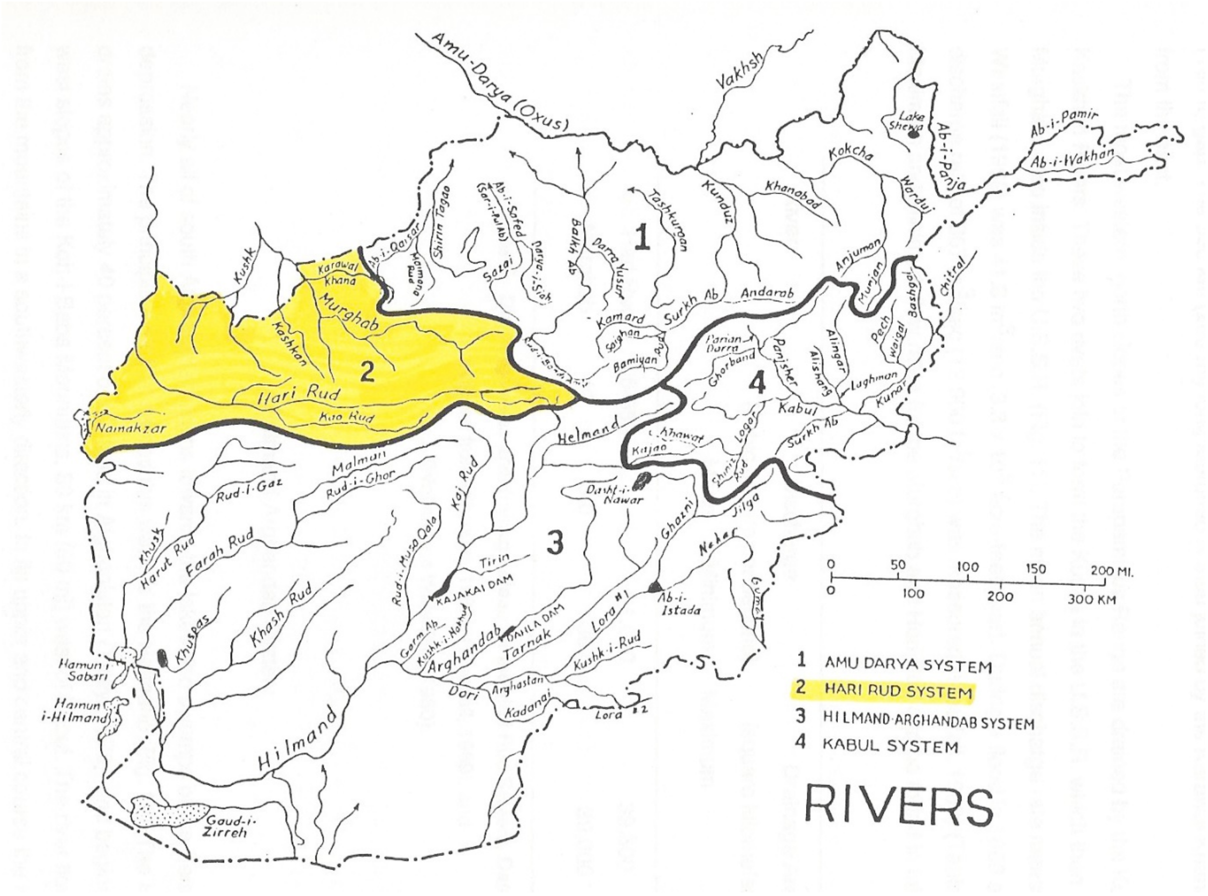

Шакли 3.4. наќшаи системи дарёи Њарируд.

Шакли 3.5 : системи дарёи Омў.

Оби Помир, оби Вахон, дарёи Панљ, Кучка, Ќундўз, Омў ва баҳираи Арол.

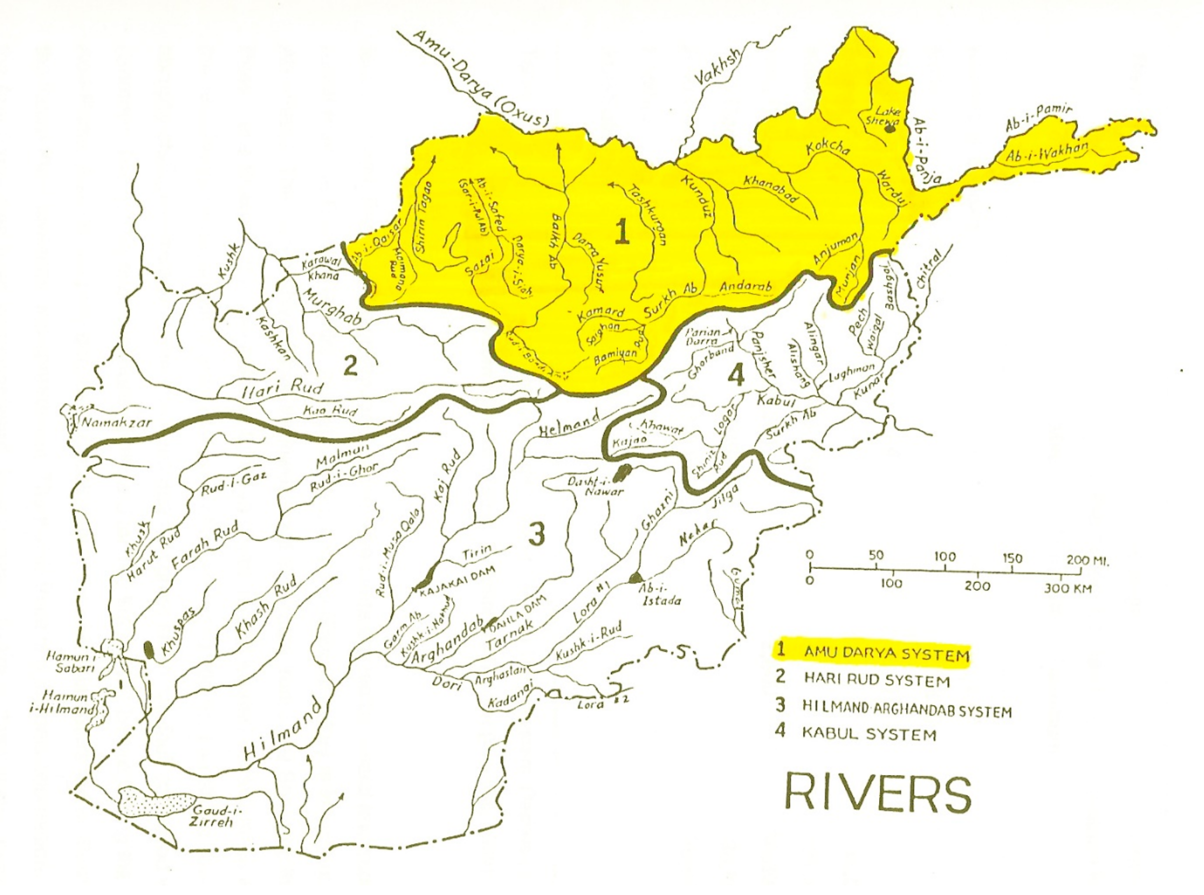

Шакли 5.3. наќшаи системи дарёи Омў.

Системи дарёи Кобул (Exorheic) аст ва бо дарёи Синд якљо мешавад ва дар баҳри Ҳинд мерезад. Агарчи дар солҳои хушксолї дарёи Синд, ќабл аз ин ки ба баҳр бирасад хушк мешавад.

Аз дарёҳои дигари Афѓонистон, ки комилан дар дохили кишвар љараён доранд ва ба номи дарёҳои (Endorheic) ёд мешавад ва ба шакли комил дар зироат мавриди истифода ќарор мегирад ва ё дар минтаќаи регї дар ҳавзаи даштї табхир мешавад.

Дарёҳои Афѓонистон аз лиҳози тунуъ бисёр машҳуранд ва фаъолияти онҳо дар сохтори заминҳои русубї бисёр ќавї аст ва оби он барои афѓонҳо арзиши ҳаётї ҳам дорад.

Љадвали 3.1 , шакли 3.1 (А, Б ва Г)

маљмуъи љараёни солонаи об	bcm љараёни авсати солонаи об	Соња ба фисадї	Њавзаи дарё
57	48	14	дарёи Омў
26	22	12	Кобул
11	9,3	43	Хилманд
4	3	18	Харируд Марѓоб
2	1,8	13	Њавзаи шимолї

Шакли 3.6. А: Дарёи Кобул дар соли 1978-и мелодї

Шакли 3.4 Б: дарёи Кобул дар солҳои хушксолӣ .

Шакли : 3.4. В: Наздики Сурубӣ дар соли 1977-и мелодӣ .

Дарёњои Афѓонистон аз кўњњои Њиндикўш ва Помир сарчашма мегиранд ва ба сурати умда маншаъи он барфу яхчолњо аст ва ба самти манотиќи камиртифоъ, ки нишеби он зиёд аст љараён дорад.

Дар бањор ва тобистон љараёни оби он ба њадди азиме мерасад, зеро ки оби барфњои зубшуда дар дарё љараён дора два дар хазону зимистон оби он кам мешавад ва баъзе дарёњои бузург хушк мешаванд. Миќдори бештари об бар асоси об шудани барфи зимистон ва яхчолњои ќаблї њосил мешаванд, ки яке аз мушахассоти он тарсботи бештар аст. Ченалњои љараёни оби муваќќатї дар манотиќе, ки иртифои он кам аст фаровон аст, ки ба сурати умум дар тобистон тавассути тўфонњои боронї пур шуда ва ин манотиќ то андоза зиёд мушахассоти манотиќи даштиро вонамуд месозад. Ин вазъ дар љойе воќеъ мешавад, ки борони масимї аз самти љанўб ба кишвар дохил шавад.

Дарёњои Афѓонистон бар асоси мавќеияти њавзањои дарёї се кунтрули умдаи маконї дорад.

Шакли 3.1 Љ:

1– ба самти шимол ва шимолу ѓарб љараёни дарёи Ому, ки аз лињози њаљми об бо дарёи Нил шабоњат дора два даёи Ому ва дарёњои дигар ба манотиќи камиртифоъи Осиёи Марказї ва Туркистон љараён дорад.

2 – Ба самти ѓарб ва љанўби ѓарбї љараёни ќавии об, хусусан, ба сатњи муртафаъи Афѓонистон ва Эрон, ки њавзаи баста шуморида мешавад, то андоза зиёд аз лињози сохтор ба воситаи даёи Њилманд кунтрул мешавад ва ба њавзае, ки ба номи Сиистон ёд мешавад ва болои сарњадоти Афѓонистону Эрон воќеъ аст мерезад.

3 – Љараёни дарёи Кобул ба самти чанўбу шарќ љараён дора два бо муъовинини худ ба системи њавзаи Синд , ки њавзаи озод аст, дохил мешавад. Бештари оби ин љараёни бузург дар марказ ва минтаќаи шарќї ,хусусан дар љойе, ки иртифои он зиёд аст, рутубате, ки боднњои ѓарбї ва њамчунон мавнсуни Њинду Покистон, ки аз љанўб ва љанўбу шарќ, ки вориди кишвар мешавад, љазб мекунад. Аз љумла тамоми дарёи умда, ки аз манотиќи муртафаъи Афѓонистон маншаъ мегирад. Танњо оби дарёи Кобул ба бањр мерезад. Дарёи Кобул дар Пули Атак ба дарёи Синд якљо мешавад. Дарёњои дтгаре, ки аз сарњадоти Афѓонистон хориљ мешаванд, дарёи Ому ва муовинини он мебошанд, ки дар шимол сарњади кишварро ба миён оварда ва њавзаи Туркистонро, ки як њвзви бастааст ташкил медињад ва дар бањираи Арал, ки оби он дар њоли коњиш аст мерезад. Дар шимолу ѓарб

дарёи Марѓоб ва Њарируд њавзаи Туркистон , ки он њам њавзаи баста шуморида мешавад, љараён дорад. Дарёи Њилманд дар љанўбу ѓарби кишвар ба њавзаи баста ва фурўрафтаи Сиистон, ки ба Њомуни Њоланд ёд мешавад, мерезад.

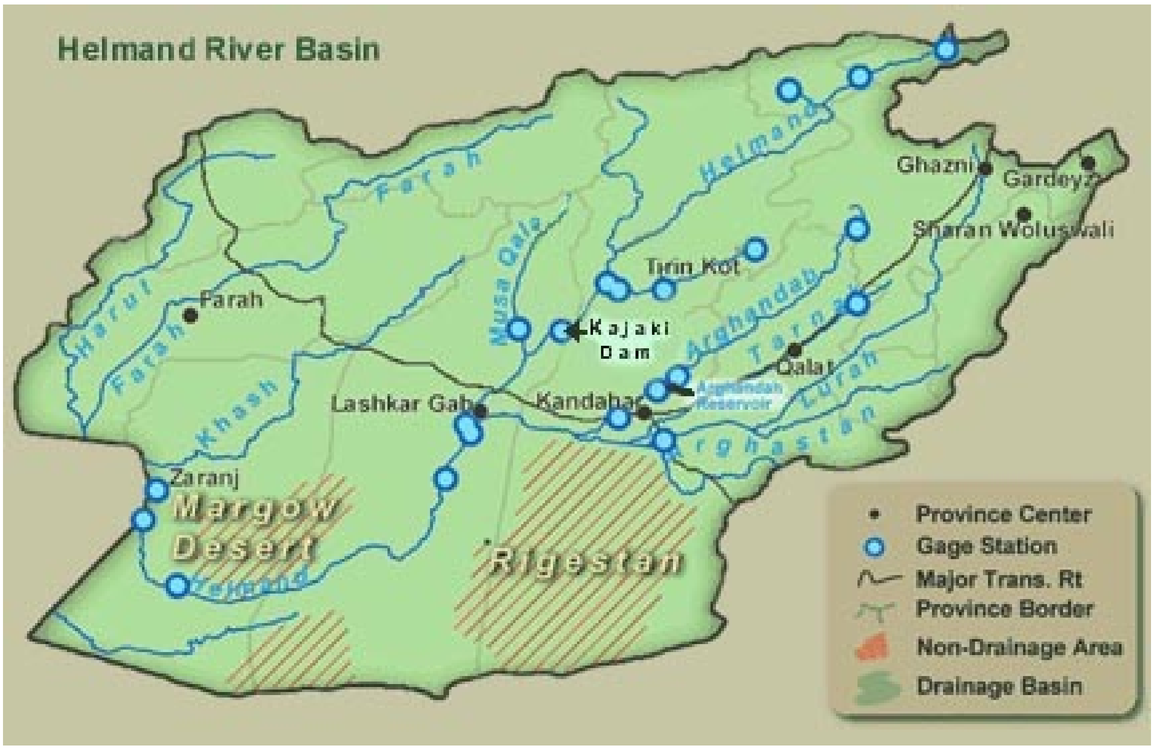

Шакли 3.7.А: Наќшаи дарёи Њелманд, ки дорои истешани бузургандозагирии њаљми об аст ва ашколи умдаи арзиро нишон медињад.

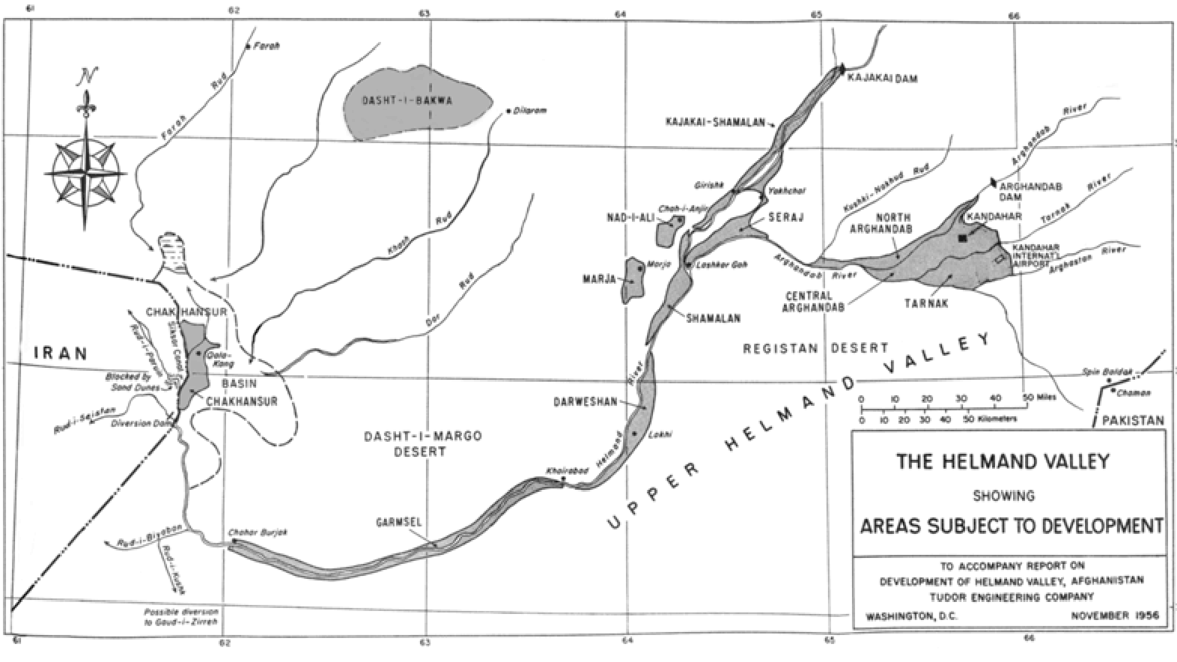

Шакли 3.7.Б: Наќшаи кўњнасуфлии дарёи Њелманд

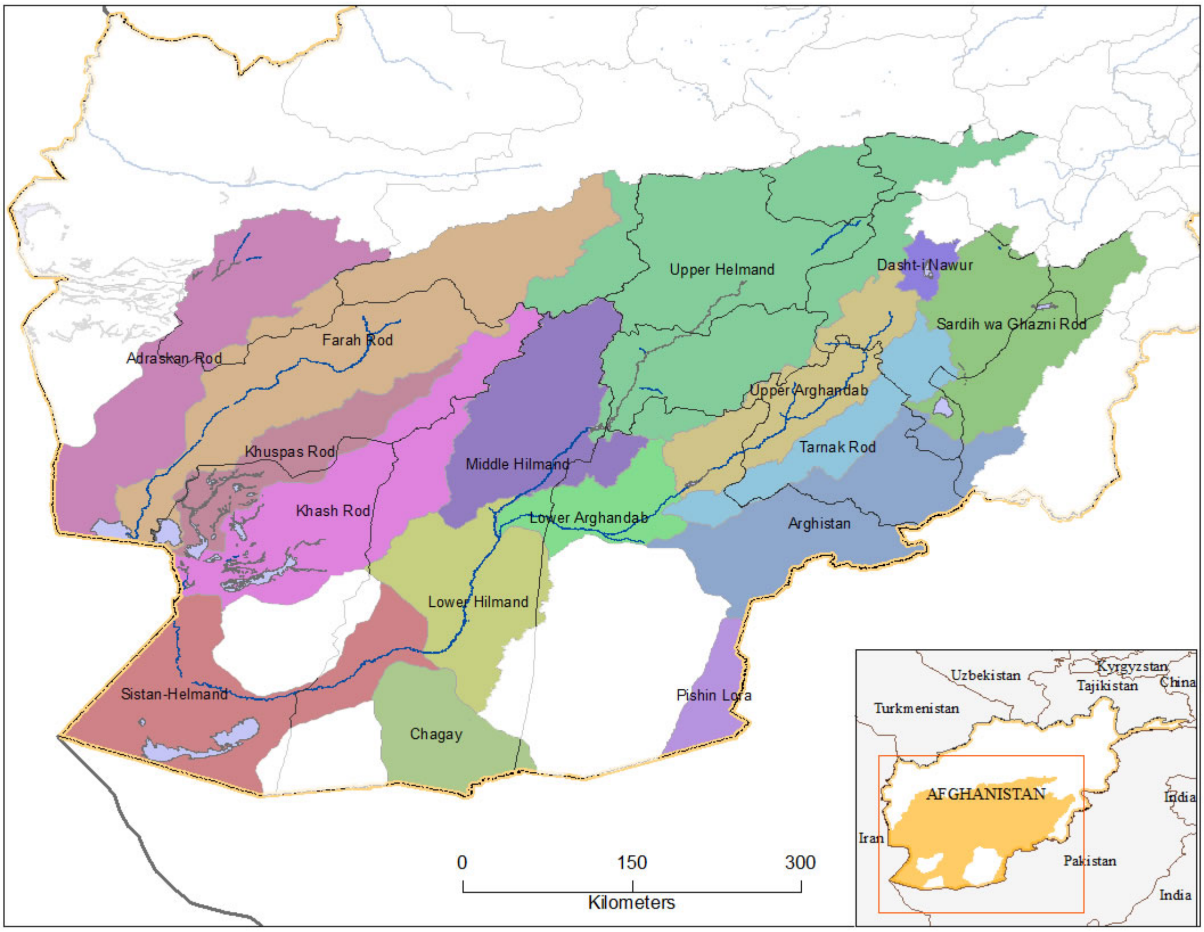

3.7. В: Наќшаи урфии дарёи Њелманд, ки ба фурўрафтагињои Сиистон меанљомад

Шакли 3.7 Г: наќши ҳавоии Мойлпул, ки дар имтидоди дарёи Ҳилманд, ки ба тарафи суфлии Банди Каҷакї аст аз иртифоъи кам гирифта шудааст.

Шакли 3.8: Об ва њаво(ба ранги сурх) теппаи регии Ролњистон ба муовини дарёи Арѓандоб, ки ба номи Дурї ёд мешавад ва наздики Ќандањор љараён дорад ва ё аз шамол давр мегузарад? Шамол ба кадом самт аст?

Тамоми ин дарёњо дар манотиќи муртафаъ аз обе, ки аз барф ё яхчолњо ва яху яхчолњои сангї сарозер мешавад, ќабл аз он ки аз тангањњои кўњ гузашта ба водии васеъ дохил шаванд, љойе, ки љараёноти мутаадади об ба манотиќи камиртифоъи майдонњои селобї бианљомад, љараёни оби кам умуман водињои љараёни муваќатии об дар водињо маъмулан аз кўњњь сарозер мешаванд, ки анвоъи мухталифи маводи мутарсабаро тарсиб мединњад ва (љараёни оби сареъ ва љраёни маводи мутарсаба дар љулуи доманаи кўњњо пиканњои тарсботиро, ки нишеб ва сонњаи он мутафовут аст, ташкил мединњад. (Шакли 3.9 – 3.10.)

Шакли 9.3: Тарсботи паккаи типпики пўшиши барф дар Афѓонистон аз минтаќаи болої маншаъ мегирад, ки тавассути фарсоиши маводи русубї , ки аз манотиќи боло интиќол дода мешавад ва тавассути шабаканю љараёни хушклюйї , ки оби онню хушк мешавад таљаммуъ мекунад ва дар пешманзари тасвир ќарор дорад.

Шакли 3.10: Акси ќамари маснуъї , ки сонаи васеъро энтиво мекунад(миќёси он 20 килуметр аст). Пиккаи тарсботи барфи Мазори Шариф, ки Балхоб он барои обёрї тавассути инсонню м авриди истифода ќарор гирифтааст. Ин об аз манотиќи кўнистонї ба самти љануб љараён дорад.

Аксаран минтақаи паканҳои тарсботї , ки дар имтидоди он шабака ва об љараён дорад, қисман таби ива қисман тағйири масири оби мавсимиро барои обёрї тағйир медиҳанд, ин пиканҳои тарсботї Alluvial fan ва майдонҳои селобии дарёҳои ба манотиқи камиртифоъ, ки нисбатан васеъ аст, нишеби он камтар аст ва майдонҳои русубиро ташкил додааст,дохил мешаванд, қабл аз он ки ба ҳавзаҳои љаҳилҳои мувақатї ё ботлоқҳо бианљомад. Аксарияти ин манотиқисоҳа теппаҳои регї буда ва қабл аз ин ки љиҳил хушк шавад, ба ин ҳавза тавассути љараёни дарёҳо олуда шудааст. Дар қарнҳои қаблї аснод ва рекорди торихї нишон медиҳанд, ки аксар манотиқи муртафаъи заминҳои камиртифоъ дар қадим ва баъд аз он табақаи хок дошта ва ба сурати васеъ тавассути љангалот ё гиёҳу буттаҳо пўшида буд, ки барои нуфузи оби борандагї мусоид буда ва дар оҳиста кардани љараёни об тоъсир доштааст. Вақте ки дар Афғонистон дар се даҳаи гузашта ба суръат љангалот аз байн рафт ва саҳроҳо тавсеъа ёфта ва боиси афзоиши селобҳои мутанавъ дар Афғонистон гардидааст.Режими ҳойдрулужикии Афғонистон мутанавъ аст, зеро ки дар тули солд кунтрулҳои љараёни об мутанавъ аст. Баъзе дарёҳо режими боронї дорад, ки оби он дар ахири зимистон ва баҳор ба ҳадди азиме ва дар охири тобистон ва авоили хазон ба ҳадди асғаре мерасанд ва як теъдоди он ба куллї хушк мешаванд. Бисёре аз дарёҳо обҳои љорї аз апрел –май то новембер ва десембер об надоранд. Режими боронҳои селобї дар љойҳое, ки об дар он љо љараён надорад рух медиҳанд. Дар дара, водї , љўй, навла дар Афғонистон, хусвусан, дар вақти об шудани сареъи барф ё боронҳои тўфонии тобистон дар он об љараён мекунад. Режими барфдар Афғонистон дар кўҳҳои баланди шимолу шарқ, дар зимистон миқдори љараёни об кам аст, зероки дар ин вақт барфу манотиқи љанўбу шарқ, ки дорои режими мавнсунї смебошад љараёни оби он ях об мешавд. Ҳам дар тобистон ба ҳадди азиме мерасад, ки иллати он, дар ин вақти борандагї рў ба афзоиш аст.

Тахмини воқеии об қобили дастрасї ва истифода аз он дар Афғонитон мамлу аз маълумоти нодуруст аст ва эҳтимол он ба як савм мерасад.Зоҳиран тахминҳои мухталиф холї аз иштибоҳ нест ва ё қобили эътимод нест. Чунин маълум мешавад, ки аз тасаввуроте, ки қобили эътимод нестнашъат карда ва ё аз метуди тахмини заиф истифода шудааст, ё шояд ҳарду сидқ кунад. Кисман иллати он ин аст, ки дотҳои қобили истеъмол дар 30 соли гузаштаи љанг љамъоварї нашудааст ва қисман дар метуди пешгўйии хойдрулуљикї тағйирот рух додааст. Дар сурати оби љории Афғонистон ё маљмўаи оби дарёҳои Афғонистон бар асоси тахмини қадими Созмони ғазої ва зироати љаҳони Милалли Муттаҳид 55,57 миллиорд метри мукааб шавад. Тахмин, ки каме дертар сурат гирифтааст, маљмуаи оби Афғонистонро 84 миллиорд метри мукааб тахмин намудааст. Зоҳиран 28 миллиард метри мукааб афзоиш дар оби солонаи Афғонистон аз манобеъи ғайри маълуми нақл қавл шудааст ва эҳтимол дорад, ки дуруст набошад, дар ҳоле

ки кишвар дар солњои ахир дучори мушкилоти љиддии даврони хушксолї буда, бинобарон арќом бояд коњиш пайдо кунад, на ин ки афзоиш ёбад.

Љадвали 3-2 бар асоси њавзаи дарёии авсати њаљми солонаи љараёни об бар асоси арќом, ки дар васати ќарни бистум љамъоварї шудааст

Фисадии маљмўъ	Авсатии њаљми солона ба килуметри мукааб	Номи дарё	Њавзаи дарёи Омў
٪ 43	36،42	Оби	
7٪	5،7	Панљ	
7٪	6	Кучка	
٪ 57	48,12	Кундуз	маљмуа
			Кобул
0	0,35	Гумал	
0	0,4	МорвуШамл,	
٪ 4	3,13	Карам	
٪18	15,25	Панљшер	
3٪	21,52	Кунар**	
26٪	21,65	Кобулалиё	маљмуъ
			њавзаишимолї
0	0.06	Тошќурѓон,Хилм	
2٪	1,65	Балхоб	
0	0,04	Оби сафед	
0	0,1	Ширинтагоб	
2٪	1,88		маљмуъ
		Фароруд	Њилманд
0	1,25	Адрасканруд	
0	0,21	Хуспосруд	
0	0,04	Хошарруд	
0	0,17	Качруд	
0	0,06	+азнируд	
0	0,35	Њилманддарбанди	
٪7	6	Кучки	
0	0,22	Мўсиќалъаруд	
0	0,82	Арѓандоб	
0	0,11	хавзаидарёиљануб	
0	0,07		маљмуъ
11٪	9,3		
——	0.11	Кошон	,Кўшкруд, Њарируд
2%	1.6		
4%	**3.06**	**маљмуъ**	
100%	**84.01**		

29km³ дар Тољикистон 14km³** дар Покистон 10km³ дар Афѓонистон

Дарёи Омӯ (Акскс) аз даҳлези Вахони Афғонистон , аз се об, ки бо номи Оксус, оби Помир ва оби Вахон ёд мешавад сарчашма мегирад ва дар минтақаи суфлӣ бо ҳам васл мешаванд оби Помир ва оби Вахон дар Вахон бо ҳам якљо мешаванд ва дарёи Панљи Бадахшонро ташкил медиҳанд, ки қисмати аъзами сарҳади миллии Афғонистон ва Тољикистонро ташкил медиҳанд:

Шаклҳои 3.-11, 3-12 ва 3.13 .

Шакли 3.11: Дарёи Панљи Бадахшон, ки дар чанд килуметрӣ шимол ва љанҳили шево љараён дорад, нишон медиҳад.

Шакли 3.12: Дарёи Панљаз кўњњои Помир ба тарафи ѓарб љараён дорад, ки Афѓонистон ба самти чап ва Тољикистон ба тарафи рости он мавќеият дорад.

Шакли 3.13: Манзараи пули нав, ки болои дарёи Панљ байни Афѓонистон ва Тољикистон сохта шудааст.

Дарёи Панҷ бо дарёи Кўчка , ки аз ҷануби Бадахшон ҷараён дорад якҷо мешавад ва дарёи Омў сарҳадоти ҷанўбии мутабоқии Тоҷикистон ва Узбакистонро бо Афғонистон ва ба ҳамин тартиб қисмати шарқии сарҳади шарқии Туркистонро бо Афғонистон ташкил меҳиданд.

Шакли 3.14: Акси тонк, ки ба Омўдарё аз самти Афғонистон ба ҳайси талош барои монеъшудан аз даст додани хок ва таваққуфи фарсоиши дарёи Омў аз самти Афғонистон ба дарё тела карданд.

Тахминҳои суратгирифта муттафовут аст, зеро ки андозагирии қобили эътимод мавҷуд нест ё рекорди ҷараёноти қаблї вуҷуд надорад. Локин дарёи Омў, ки ба андозаи Нил об дорад аз Тоҷикистон оғоз шудааст, ки 61 фисади оби он аз Тоҷикистон ва 30 фисади он аз Афғонистон аст. Узбакистон ва Туркманистон, ки дар минтақаи пойин ё суфлии ҷараёни дарё мавқеият доранд, ҳарду ҷумҳурият якҷо 52 фисади маҷмуи оби дарёи Омўро мавриди истифода қарор қарор медиҳанд ва 9 фисади оби дарёро ташкил медиҳанд. Афғонистон аз маҷмўи обе, ки ба дарёи Омў мерезадкатар аз 10 фисади он истифода мекунад, ки болиғ ба (якуним то ду) килуметри мукааб мерасад, 2 фисади маҷмўи оби дарёи Омўро ташкил медиҳад. Ба сурати авсати ҷараёни оби дарёи Омў солона 2000 митри мукааб дар соня аст. Кўчка , ки яке аз дарёҳои умдаи Афғонистон дар шимоли кишвар аст миқдори оби он аз 108 то 163 метри мукааб дар сония дар сол аст. Дарёи Кундуз, ки яке муовинини дарёи Омў аст оби авсати

солонаи он 108 метри мукааб дар соня аст. Тамоми дарёњое, ки дар њавзаи дарёии шимолу шаркї љараён доранд оби кофї надоранд, ки аз кўњњое, ки сарчашма мегиранд ба дарёи Омў яклю шаванд. Аксарияти онњо барои истифодаи обёрї мавриди истифода ќарор мегиранд ва чизе, ки боќї мемонад двр њаволии дарёи Омў дар дашт љазб мешаванд.

Системи дарёњои Њарируд ва Марѓоб:
Ин системи дарёї 12 фисади оби Афѓонистонро тташкил медињанд ва сонњаи атрофи Њиротро обёрї мекунад.

Шакли 3.15: Акси дарёи Њарируд, ки манори машњури Љом дар канори дарёи Њарируд нишон медињад.

Оби дарёи Њарируд аз Афѓонистони марказї сарчашма мегирад ва ба тарафи ѓарб љараён дора два шикасти водиро то сарњади Эрон таъкиб мекунад, ќабл аз он ки ба тарафи шимол инњо кунад, ки сарњади Афѓонистону Эронро Афѓонистон, Эронро дар дуртарин нуќтаи шимолу ташкил куна два баъдан байни Эрону Туркманистон љараён дорад, то ин ки дар регистони Ќараќурум чазб шавад. Дарёи Марѓоб низ дар њамин њавза аз Афѓонистон хориљ мешавад ва дар дашти љазб мешавад. Дарёи Марѓоб аввал дар Афѓонистон дар як дара ё canyon амиќ , ки арзи он кам аст дар имтидод он сонњ барои обёрии зироат имкон наждорад љараён дорад. Оби маљмўи солонаи дарёи Марѓоб 55 метри мукааб дар оня мерасад, локин дар сот=ли 1939 дар селоби бањорї миќдори он 1090 метри мукааб дар соня расида буд. Ба шакли авсат миќдори оби

он 61 метри мукааб дар соня аст, локин дар вақти селоб дар соли 1886 миқдори он $367m^3/sec$ андоза шуда буд.

Системи дарёҳои Ҳилманд ва Арғандоб:
Ин дарёи муҳим дар як соҳаи васеъ , ки аз Бомиён да минтақаи маркази Афғонистон ба самти ҷанўбу ғарб ба фурўрафтагии Сиистон ва саҳади Эрон ҷараён дорад, ки тақрибан 43 фисади соҳаи кишварро иҳота намудааст. Дарёи Арғандоб, ки дар Қандаҳор ҷараён дорад ба дарёи Ҳилманд дар наздигии Лашкаргоҳ якҷо мешаванд. Дар ин систем ду банд эъмор шудааст:
Шакли 3-7 : дар даҳаи 1950 банди Калҷкии болои дарёи Ҳилминд, ки дар 70 килуметрии Гаршак мавқеият дора два оби дарёи Ҳилманд дар солҳое, ки хушксолї набуд тақрибан 7 килуметри мукааб тахмин шуда буд, кти авсати ҷараёни он аз 90 илло 4000 килуметри мукааб воҳиди аъзами он байни 18000-20000 метри мукааб дар соня будааст, шохаи умдаи он Ҳилманд дар дото дар фурцўрафтагии Сиистон , ки сарҳади Эронро ташкил медиҳад, ки оби он дар ҷаҳил ва ботлоқу ҳомун мерезад.

Системи дарёи Кобул:
Ба шакли маҷмўї дарёи Кобул аз кўҳҳои маркази Афғонистон дар ғарби шаҳри Кобул мақеият дорад сарчашма мегирад. Дарёи Панҷшер, ки яке аз муовинини дарёи Кобул аст. Шакли 3-14: аз Ҳиндикўш, ки дар шимоли шарқ воқеъ аст оғоз шудааст. Муовини муҳими дарёи Кобул, яъне дарёи Кунар ба Афғонистон аз шимолу ғарби Покистон дохил мешавад. Ин дарё ҷамъан 12 фисади Афғонистонро дар бар дора два 26 фисади оби солонаи кишварро доро аст.

Шакли 3.16: Акси дарёи Панљшер дар шимолу шарќи Кобул.

Ин драё 300 000 хектор замини зироатиро, ки дорои арзиши хело зиёди зироатї аст дар Афѓонистон обёри мекунад Дарёи Кобул бори дувум дар шимоли Хайбарпос дохили Покистон мешавад ва дар он љо 50000 замини зироатиро обёрї ва билохира саранљом дар Атак ба дарёи Синд якљо мешавад. Дарёи Кобул аз 33 илло 460 метри мукааб дар об соняро доро буда, локин дар солњои хушксолии ахир чандин сол дар шањри Кобул комилан хкшк шуда буд. Нуфўси шањри Кобул 5 миллиюн нафар тахмин гардида ва оби дарёи Кобул дар шањри Кобул кoњиши љиддиро нишон медињад, зеро ки барфу яхчолњо об шуда кўњњо кoњиш ёфтааст. Дарёи Куна рва муовини дарёи Кобул. **Шакли 3-17**: Ќисмати аъзами оби љориро ташкил медињад, ки авсати миќдори оби солонаи он, ќабл аз он ки ба Покистон дохил шавад ба 700 миетри мукааб фї соня мерасад.

Аксари дарёњои Тољикистон аз яхчолњо ва барфњои обшудаи кўњњои Помир сарчашма мегирад, ки ба ба самти дарёи Панљ ва O367m^3/secў љараён дорад.
Шакли 3-17(Алиф, Бе, Љим):

Шакли 3.17. A: Акси дарёи Кунар, ки дар шарќи Афѓонистон ба њайси муовини дарёи Кобул нишон медодашудааст.

Шакли 3.17.Б: наќша нишон медињад, ки дарёи машњури Кунар аз оби яхчолњои Њиндурољ ва кўњњои шарќи Њиндикўш, ки дар шимолу ѓарби Покистон ба њайси дарёи Читрол, ќабл аз он ки дар Афѓонистон ба њайси дарёи Кунар љараён кунад, сарчашма мегирад.

Base 802816 (R00627) 6-01

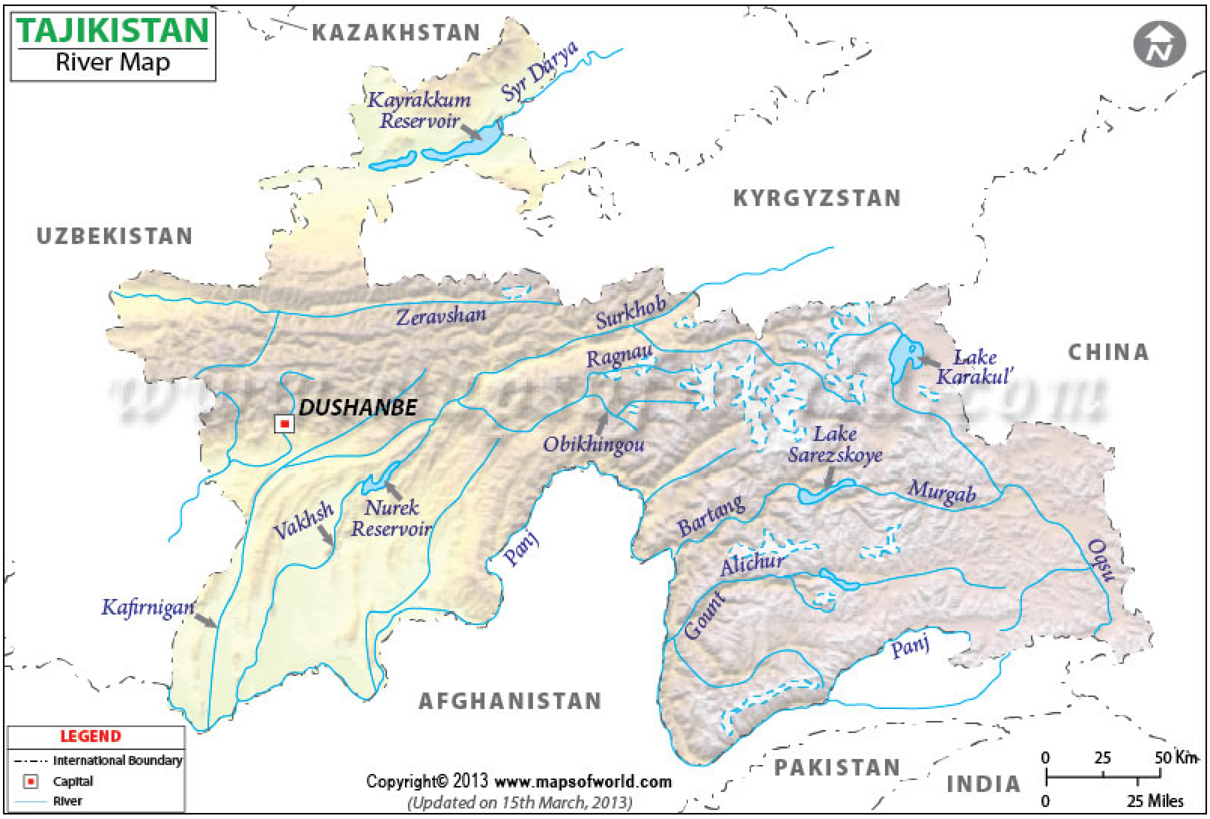

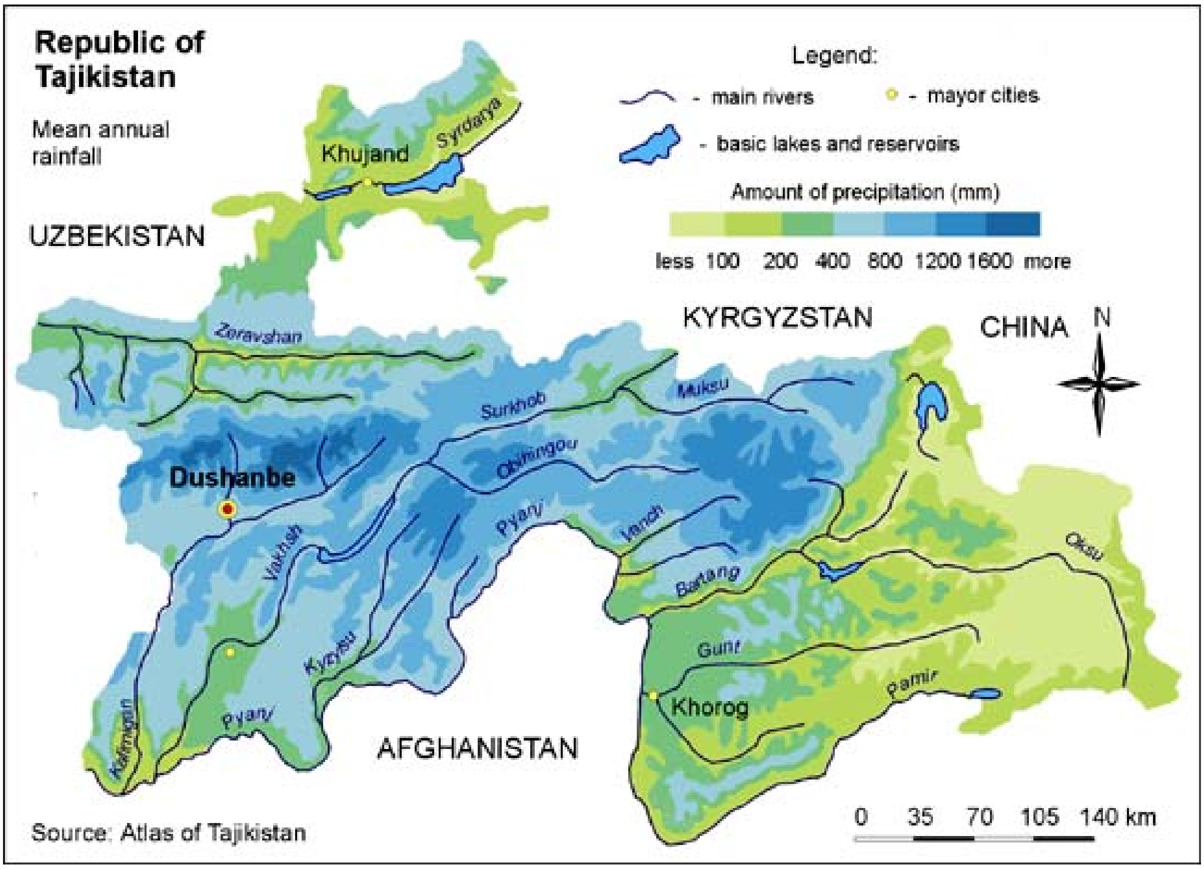

Шакли 3.18. А, Б ва В наќшаи дарёњои Тољикистон.

Давомдор будан: давомдор будани оби дарёњо дар Афѓонистон барои зинда мондани мардуми Афѓонистон дар оянда бисёр муњим ва њаётї аст. Локин оянда то андоза зиёд барои аксарим мардуми рушан нест, бо ин њам як теъдод меъёроти сохташуда, ки мардуми Афѓонистонро кўмак кунад, ки фароњам кардани обро ба шакли бењтар дар Афѓонистон барои мардум тазмин кунад.

Шакли 3.3: Ин меъёротро бояд њар кадоми мо бояд биомўзем ва онро бояд дар макотиби Афѓонистон тадрис кунем, ки бароиояндаи хуб бењтар плон кунем.

Љадвали 3.3 : Меъёроти давомдор барои плонгузории об дар Афѓонистон ва барои кишварњои њамсоя, ки дар суфлии љараёни оби дарёї воќеанд.(after Gleick, 1998) Ин листи армонї аст, зеро ки феълан тамоми меъёрот татбиќ шуда наметавонад.

1- Зарурати асосї ба об он аст, ки барои тамоми башар кофї бошад, ки сињати худро њифз кунад.
2- Зарурати асосї ба об он аст, ки сињат ва саломати экосистемї њифз, иъода ва тазмин шавад.
3- Кайфияти об бояд њифз шавад, ки меъёрро пурра кунад, ин мавзуъ бастагї мавќеият ва чигунагии истифода аз обро дорад.
4- Амали инсонњо бояд дарозмуддат тачдид шудани захоири оби тозаро осеб нарасад.
5- Дото дар мавриди фароњамоварии манобеъи об , истифода ва кайфияти об бояд љаъоварї ва ќобили дастрасї барои алоќамандон бошад.
6- Меконизми муасисоте бояд сохта шавад, ки аз мунозиоти болоии об љилавгирї намуда онро њал намояд.
7- Плонгузорї ва тасмимгирї болои об бояд демокротик буда, намояндагии тамоми љавониби зидахлро дар плонгузорї ва тасмимгирї тазмин намояд ва тасмимгирии мустаќим ва алоќамандии мутосирин и зидахлроол мухайё гардонад.